

El rector de la Universitat Progressista d'Estiu i catedràtic de polítiques públiques de la UPF afirma que l'actual crisi s'assembla a la de 1929 i, com aquella, ha de ser resolta plantant cara als dogmes neoliberals

VICENÇ
NAVARRO

RECTOR
DE LA UPEC

Propostes per evitar la Segona Gran Depressió

La crisi actual té característiques semblants a la que es va donar al principi del segle XX, coneguda per la Gran Depressió. Naturalment, té elements distints, però seria un error no veure-hi també semblances. Llavors, com ara, la crisi es va generar pel desenvolupament d'unes polítiques públiques (que ara definiríem com a neoliberals) que van incloure una reducció de la despesa pública, una desregulació dels mercats financers, una reducció de les rendes del treball, una excessiva exuberància dels beneficis empresarials, amb falta d'oportunitats per a la inversió productiva, conseqüència d'una escassetat de demanda que va conduir a una gran depressió. En ambdós moments històrics les excessives rendes del capital aconseguides a costa de les rendes del treball van ser en la base de les crisis. La solució d'aquella crisi, liderada als EUA pel president Franklin Delano Roosevelt, va ser augmentar la demanda. Es van redistribuir les rendes perquè la població assalariada tingués més capacitat de consum, i es va augmentar la despesa

ríode 1950-1980) que la qualitat de vida de les poblacions de tals països va millorar substancialment, basant-se aquest millorament social i econòmic en un pacte entre el món empresarial i els sindicats que va ser trencat més tard, els anys vuitanta, pel món financer i empresarial, sota la direcció política del president Ronald Reagan als EUA i de la senyora Thatcher a la Gran Bretanya.

La solució ara passa, com durant la Depressió, per una reregulació dels bancs (incloent-hi la reducció dels seus exuberants beneficis: la banca ha estat l'activitat empresarial amb beneficis més alts els últims trenta anys) i un increment de la despesa pública, un increment dels salaris (amb augment de productivitat) i una reducció del preu del diner, precisament l'oposat al que

La solució d'aquella crisi, liderada als EUA per Roosevelt, va ser augmentar la demanda i redistribuir les rendes perquè la població assalariada tingués més capacitat de consum

pública, a través de l'establiment de l'Estat del benestar (el New Deal) i de la II Guerra Mundial, que va facilitar el gran intervencionisme del sector públic, que va ser el que va resoldre la crisi, iniciant-se l'anomenada època daurada del capitalisme, que va durar fins a la fi dels anys setanta. Els mercats laborals i els mercats financers van ser regulats. Els primers van garantir uns salaris i una protecció social que van facilitar la demanda i l'estímul del creixement econòmic. Els salaris alts van forçar una major inversió empresarial que va determinar una major productivitat (al revés del que es creu a Espanya, que assumeix que la baixa productivitat és la causa dels baixos salaris, fent revertir la causalitat, ja que és precisament el salari alt el que força l'empresari a augmentar la productivitat del treballador). I la regulació dels bancs, amb clara supervisió per un Banc Central anomenat Federal Reserve Board que tenia (i continua te-

La solució passa per una reregulació dels bancs, un increment de la despesa pública i dels salaris, i una reducció del preu del diner, el contrari del que demana el Banc d'Espanya

nint) com a objectiu estimular el creixement econòmic, a més de controlar la inflació.

Tal com havia indicat el president Roosevelt, «fins ara ens havien dit que l'egoisme i l'individualisme eren necessaris per aconseguir una economia eficient. El que hem vist és que, per contra, és la solidaritat la condició necessària per tenir una economia eficient». Va ser durant aquesta època que es va desenvolupar l'Estat del benestar en la majoria dels països desenvolupats. I va ser també durant aquesta època (el pe-

el Banc Central Europeu i el Banc d'Espanya estan demanant. Un indicador del gran poder que té la banca és que cap partit majoritari no hagi demanat fins ara un augment de la despesa pública. El gran debat sobre aquesta despesa en les últimes eleccions era entre els qui volien reduir-lo (el PP) i els qui volien mantenir-lo (el PSOE), però cap dels partits majoritaris no va afavorir augmentar-lo, i això en el país que té la despesa pública per habitant més baixa de la UE.

S'hauria de fer revertir les polítiques fiscals regressives que s'han aprovat els darrers quinze anys (que han contribuït al creixement de les desigualtats de renda a Espanya) i incrementar la inversió pública i molt en especial en els serveis públics, a fi de crear ocupació. Hi ha diverses maneres d'augmentar la despesa pública. La més ràpida, però no necessàriament la més estimuladora, és augmentar les transferències públiques, donant xecs a la població. L'altra és a través d'inversions públiques, que a Espanya s'interpreten, en general, com a inversions en infraestructures (AVE, transports, etc.). Però molt més eficient per estimular l'economia és invertir en serveis públics, i molt en especial en l'Estat

del benestar, com sanitat, serveis de dependència, escoles d'infància i altres.

La naturalesa del problema és l'enorme domini del pensament liberal. D'aquí ve que es requereixi una mobilització de les forces progressistes per canviar la cultura política i econòmica que domina el país. Però, per a això, cal que aquestes forces progressistes es rearmin ideològicament, abandonant la seva acceptació del dogma liberal que hegemonitza el pensament econòmic del país, fins i tot en cercles d'esquerra. ©